„ASOCIAȚIUNEA" SIBIIU

Anul al 56-lea
14 Pagini

EXEMPLARUL { In România 3 lei / In străinătate 6 lei

Taxa poștală plătită în numerar conform aprobării dir. G-le P. T. T. Nr. 24.464/939

Nr. 153 Miercuri 7 Iunie 1939
14 Pagini
P I I I I

ABONAMENTE
IN ȚARA
Lei 200 pe 3 luni
Lei 380 pe 6 luni. Lei 750 pe 12 luni. O lună Lei 80
In străinătate în raport cu tariful poștal și valuta

UNIVERSUL

CELE DIN URMA ȘTIRI DIN LUMEA INTREAGA, TELEGRAFICE ȘI TELEFONICE
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: BUCUREȘTI, STR. BREZOIANU No. 23-25
CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI: 3.30.10: SECRETARIATUL DE REDACȚIE: 3.30.15

ABONAMENTE
IN ȚARĂ
pe un an la
UNIVERSUL COPIILOR ZIARUL CĂLĂTORIILOR, VESELIA, RADIO UNIV. și UNIV. LITERAR câte 220 lei
ILUSTR. ROMÂNĂ și UNIV.-SPORT câte 500 lei

Fondator: LUIGI CAZZAVILLAN
Proprietar:
„UNIVERSUL" S. A.
Inscris sub Nr. 160 Trib. Ilfov

DIRECTOR
ȘI ADMINISTRATOR DELEGAT
STELIAN POPESCU

După jubileul liceului brăilean

Liceul „Nic. Bălcescu" din Brăila a prăznuit Duminică împlinirea a trei pătrare de veac dela întemeierea sa. Mulțimea participanților la festivitățile închinate acestui strălucit jubileu, printre cari atâtea eminente personalități, în frunte cu însuși ministrul de azi al educației naționale și secretarul general al departamentului, — amândoi foști elevi ai acestui liceu, — dă măsura cinstirii cuvenite acestui așezământ de cultură, cu un rol deosebit de frumos în afirmarea sufletului și vitalității românești în locul de întâlnire și de întrecere al tuturor semințiilor pământului.

Ceeace a putut să însemne liceul N. Bălcescu, ca laborator de conștiință românească și de propagare a culturii naționale într'un centru cosmopolit cum era Brăila până mai acum 40—50 de ani, o mărturisește procesul rapid de contopire a elementelor alogene în pulsația de viață românească ce s'a afirmat aci cu o încrâncenare misionară, în multe privinți tot atât de războinică și tot atât de bravă ca și încordarea de biruință a ostașilor din posturile cele mai avansate ale fronturilor de luptă.

Ei bine, dacă acest misionarism național, întreținut prin forța cărții românești, a găsit slujitori devotați în membrii corpului profesoral, nu e mai puțin adevărat că el a găsit rezonanța necesară și în rândurile micilor vlăstare, care, spre deosebire de situația de azi, se recrutau, în covârșitoarea lor majoritate, din copiii satelor din ținutul brăilean, ialomițean și dobrogean, cum și din copiii familiilor micei burghezii românești dela oraș, abia înfiripate.

Aceștia formau aluatul sănătos, bun conducător de duh românesc, pe care s'a sprijinit afirmarea învățăturii românești la Brăila și, odată cu ea, afirmarea vitalității noastre.

Ar trebui să ne servească și astăzi de pildă grija ce se purta acum 35—40 de ani promovării tineretului rural meritoriu în școlile de învățământ secundar și superior. Pentru înlesnirea accesului acestuia la treptele mai înalte de învățătură, ani de zile a funcționat pe lângă liceul N. Bălcescu din Brăila unul din cele mai bune internate, în care erau primiți ca bursieri și ca semibursieri în deosebi feciorii de țărani ce se dovedeau apți pentru o mai înaltă învățătură și alături de ei copiii familiilor de negustori și mici funcționari din diferite centre ale țării.

Spre a restaura o zestre pierdută și spre a pune acest așezământ în condițiunile lui plenare de lucru din trecut, am avea de formulat o propunere: azi, când statisticile populației școlare arată o scădere catastrofală a contingentului de tineret rural care-și continuă studiile la școlile secundare și superioare (abia la 4.7% din totalul absolvenților de școli primare se ridică azi numărul absolvenților cursului primar cu acces la învățământul secundar — teoretic și practic), socotim că nu e datorie mai poruncitoare și, în speță, un mai potrivit semn de recunoștință și omagiu pentru trecutul de muncă și de faptă românească al liceului N. Bălcescu din Brăila, decât înzestrarea lui cu un internat, care să adăpostească, în primul rând, pe copiii de elită ridicați în fiecare an din satele câmpiei brăilene.

N'ar fi decât restabilirea unei situații a trecutului, la care jubilara instituție are toată îndreptățirea să aspire. Colaborarea dintre organele tutelare și miile de foști elevi ai acestui liceu trebue să asigure mijloacele materiale de concretizare a acestei legitime și necesare năzuinți.

Buletin arheologic numismatic

Pentru cunoașterea trecutului
Muzeul și Arhiva

de CONST. MOISIL

Avem toate motivele să credem, că cercetările arheologice din țara noastră vor primi în foarte scurt timp o extensiune mai mare, așa cum o cer interesele științifice și naționale.

Inițiativa luată de d. prof. C. C. Giurescu, rezident regal al ținutului Dunărea, de a intensifica aceste cercetări în ținutul ce-l conduce și de a le acorda întreg sprijinul material de care au nevoe, dovedește că în cercurile superioare ale administrației locale există nu numai înțelegere și bunăvoință pentru o astfel de acțiune, dar se pot găsi și fondurile necesare pentru susținerea ei.

Și în realitate este de cel mai mare interes ca cercetările arheologice să se întindă asupra întregii țări, după cum este imperios necesar ca sarcinele materiale reclamate de ele — sarcini care până acum grevau bugetul statului — să fie suportate de către administrațiile ținuturilor. Căci numai astfel se va putea da acestor cercetări toată amploarea cerută de știință și se vor putea obține toate rezultatele ce se așteaptă dela ele.

Este, credem, greșită părerea că cercetările arheologice trebuie să fie limitate numai la regiunile cari sunt mai bogate în antichități grecești și romane, ca Dobrogea, Oltenia și Ardealul. Căci dacă în restul țării monumentele de acest fel sunt mai rari, în schimb se găsesc destul de multe așezări preistorice, medievale și vechi românești, cari merită să fie scoase la lumină, cercetate și studiate.

Arheologul român nu trebuie

(Continuare in pag. 2-a)

Săptămâna internațională

A trecut o nouă săptămână — câte vor mai trece? — fără ca neobosita activitate diplomatică internațională să fi obținut acea reală și statornică destindere după care, în fond, aspiră toate statele, dar care de câte ori pare mai apropiată tot de atâtea ori este înlăturată de fapte noui contrarii prevederilor din ajun.

Totuși săptămâna expirată a înregistrat unele fapte cari, judecate în limitele stricte ale logicei, au caracterul unor serioase contribuții la opera de consolidare a păcii.

In primul rând reamintim cuvântările d-lor Cordel Hull, ministrul de externe al Statelor Unite și Bullitt, ambasadorul acestor state la Paris. Afirmațiile categorice cuprinse în aceste discursuri, confirmate de d. Roosevelt, președintele marei republice transoceanice și aprobate de marea majoritate a presei americane, fixează definitiv poziția Statelor Unite în cazul unei agresiuni în Europa. America renunțând la politica de izolare și acceptând principiile politicii de cooperare internațională, înțelege să declare de pe acum că ea va sprijini, pe calea ajutorului material, Franța și Anglia în cazul când acestea vor fi nevoite, ca urmare a angajamentelor lor internaționale pentru apărarea păcii europene, să intervie în favoarea victimei vreunei agresiuni nepovocate. Inlăturarea oricărui echivoc în ce privește atitudinea Statelor Unite — rezervoriu inepuizabil de avuții și energii creatoare — este, atât în ordinea morală cât și în cea politică, prin însăși posibilitatea augmentării continue a potențialului de rezistență a apărătorilor păcii într'un eventual conflict, un serios avertisment dat aceluia sau acelora cari ar nutri gânduri agresive. Element psihologic substanțial menit să grăbească triumful dreptei judecăți și al gândurilor bune.

Un alt fapt, care la rândul lui intră în categoria contribuțiilor la acțiunea diplomatică pentru pace, este mersul progresiv al negocierilor anglo-sovietice. Deși declarațiile d-lui Molotov, comisarul sovietic pentru afacerile străine, au pus în evidență divergențele cari mai există între negociatori, totuși dat fiind că s'a putut constata un real acord de principii și o reală dorință de înțelegere la ambele părți, deosebirile subliniate de d. Molotov n'au micșorat optimismul cu privire la reușita negocierilor. Acest optimism continuă să fie păstrat atât în cercurile politice și diplomatice britanice cât și în cele franceze.

Un al treilea eveniment internațional care, la rândul lui, poate contribui la menținerea păcii, este vizita Principelui regent Paul la Berlin. Cordialitatea manifestată cu acest prilej și mai ales declarațiile făcute de d. Hitler și relevate cu sublinieri voite de Principele Paul sunt elemente de asigurare a păcii într'o regiune care părea amenințată. Ori cât de înțrituit ar fi scepticismul unora, — consecință a exemplelor trecutului — în durata garanțiilor, oricât de întemeiată ar părea credința că asemenea garanții sunt mai mult legate de oportunitate și variază după interesele momentului, totuși caracterul solemn și precis în care au fost făcute cele de la Berlin îndreptățește încrederea în ele.

In aceeași categorie intră și cel de al patrulea fapt internațional pe care-l constitue acordul de neagresiune intervenit între Germania și Danemarca.

Firește, nu teama unei agresiuni din partea Danemarcei a determinat Germania să ofere un asemenea pact micei sale vecine. Și tot astfel, ar fi greșit dacă s'ar crede că Danemarca, prin semnarea pactului, a înțeles să-și alieneze neutralitatea ei.

In afară de considerațiuni de ordin geografic și economic, nu se poate refuza semnatarilor pactului încrederea în sinceritatea dorinței lor reciproce de a consolida raporturile lor de bună vecinătate, la temelia cărora stă în primul rând, respectul frontierelor.

Clauza, obligatorie pentru ambele părți, de a nu recurge în nici un caz la forță, una contra alteia, dă, în deosebi fruntariilor daneze, o garanție în plus, care, deși strict regională, nu este mai puțin o contribuție la acțiunea pentru asigurarea păcii. Asemenea înțelegeri regionale, prin înmulțirea lor, pot ajunge să constitue, la un moment dat, un nou sistem de organizare a păcii europene. Odată înlăturate divergențele regionale, se poate deschide mai ușor drumul spre o înțelegere generală. Acesta era fără îndoială și scopul urmărit de acordurile trecute: germano-polon, anglo-german, franco-german și tot acesta era și spiritul acordului de la Muenchen, ca și al acordului, mai îndepărtat, franco-italian.

De aceea singura condiție a triumfului o constitue durabilitatea și sinceritatea acordurilor regionale.

*

Inainte de a încheia această cronică săptămânală, trebue să menționăm agravarea situației la frontiera dintre Mongolia și Manciukuo. Au fost acolo ciocniri sângeroase asupra cărora nu sunt încă destule preciziuni. Extremul Orient poate aduce încă multe surprize, deși precedentul de la Ciangkufeng, acum un an, poate verifica impresia că, și de rândul acesta, nu e vorba de cât de incidente locale.

NOTE

Sunteți și D-voastră un „om bun"?..

Dorința de a veni în ajutorul semenilor aflați în suferință este legată, adeseori, de sensibile neplăceri pentru omul animat de o atare preocupare. Îți iese vorbă că ești un „om bun", și te pomenești sistematic atacat tocmai de oameni cari au drept la sprijin mult mai puțin decât adevărații nevoiași, cari-și îndură suferința cu pudoare și cu o demnă resemnare.

Profesioniștii cerșitului sunt și foarte numeroși, și ingenioși, uneori chiar recomandându-se cu scrisori, unii pe alții...

Gândind la această categorie specială, am descoperit cu surprindere, — și comunic cu plăcere și cititorilor noștri, — un exemplu, care constituie și un leac, datând încă din antichitate.

Impăratul roman Adrian, care avea democratica deprindere de a face baie la thermele publice, cu poporul, a găsit într'o zi acolo pe un veteran, camarad de război. Ostașul, sărman neavând sclavi cari să-l frece pe spate, cum era obiceiul atunci, se freca singur cu spinarea de balustrada de marmoră a thermei.

Impăratul, mișcat, i-a dat câteva pungi cu sesterți și câțiva sclavi cari să-l servească toată viața.

Vestea mărinimiei lui Adrian s'a răspândit iute, și, a doua zi, când a venit din nou la baie, împăratul a găsit zeci de săraci, înșiruiți, frecându-se de zor cu spinarea de balustradă.

Adrian i-a văzut, a înțeles, și, — spre emoția lor, — i-a chemat lângă el. Insă, după ce i-a numărat pe toți, i-a împărțit pe grupe de doi și le-a dat... ordin să se frece pe spate unii pe alții.

M. Negru

Călătoria oficială a președintelui Lebrun la Lille și Roubaix

Paris, 4 (Rador). — D. Lebrun a plecat Duminică dimineața la Lille și Roubaix în călătorie oficială.

Președintele republicii este însoțit de miniștrii de comerț, justiție, muncă, sănătate publică și de numeroase alte personalități.

*

Roubaix, 4 (Rador). — D. Lebrun, președintele republicii, a sosit Duminică la ora 10 și 40 la Roubaix.

Până la amiază el a vizitat Expoziția progresului social, organizată de asociația primarilor din nord și est, grupând cele 14 departamente cari au fost ocupate și bombardate în cursul războiului mondial. Expoziția arată completa refacere a acestor departamente.

*

Lille, 4 (Rador). — După ce a vizitat Expoziția progresului social din Roubaix, d Lebrun a plecat la Lille, unde orașul oferise un banchet în onoarea sa.

DECLARAȚIILE D-LUI LEBRUN LA LILLE

Luând cuvântul cu acest prilej, președintele Republicii Franceze a declarat între altele:

Una din principalele preocupări ale tuturor celor însărcinați cu conducerea țării este să facă tot ce le stă în putință pentru a da o cât mai mare expansiune economiei. In momentele de față o economie activă este o absolută necesitate.

„Apărarea națională cere nu numai armate puternice, ci și o activitate susținută în toate domeniile pentru a se face față evenimentelor. Vom căuta să justificăm cuvintele mișcătoare rostite de ambasadorul Statelor Unite la serbările comemorative ale Jeanei d'Arc, când a spus: „Unitatea și seninătatea Franței de azi fac onoare neamului omenesc".

Da, Franța este unită și senină! Ea știe sacrificiile pe cari le-a consimțit în ultimii 20 de ani pentru buna înțelegere între popoare. Deplin conștientă de ceeace face, ea participă azi, cu celelalte națiuni cari vor menținerea independenței statelor, la organizarea frontului păcii și la liga securității în vederea înlăturării din lume a simțământului de nesiguranță ce paralizează orice acțiune și care, dacă ar continua, ar duce la decăderea omenirii".

Sporirea producției agricole

de CONST. GAROFLID

Cerințele comerțului exterior și alimentarea populației nu pot fi satisfăcute decât prin un mare spor al producției noastre agricole.

Intr'un articol precedent am arătat care sunt măsurile potrivite pentru ridicarea producției pe exploatările mijlocii și mari. Am început cu aceste exploatări de oarece scopul urmărit poate fi mai repede obținut aci, dar paralel cu acțiunea dusă pentru progresul agriculturii pe moșiile mijlocii și mari, trebue întreprinsă și o acțiune similară pentru ridicarea producției exploatărilor mici.

Problema e vastă și grea. Acțiunea oficialității trebue să fie mai stăruitoare. Nu intrăm în detalii, căci ministerul agriculturii are un program complet cu privire la îndrumarea agriculturii țărănești. Ținem numai să precizăm că pentru anumite operații culturale îndemnul autorității trebue să fie susținut.

Pentru ridicarea agriculturii mici trebue ca:

a) *Invățământul agricol* să fie răspândit cu profuziune. Școala primară rurală trebue să fie mai întâi o școală pregătitoare pentru agricultură, programul ei trebue îndreptat în această direcție;

b) școlile inferioare de agricultură și școlile de iarnă să fie înmulțite;

c) conferințele, cursurile, demonstrațiile practice în domeniul agriculturii și ramurile ei să fie înmulțite în așa proporții încât toate comunele să fie anual vizitate de către agronomi;

d) loturi demonstrative agricole pe pământ țărănesc să se înființeze în fiecare sat. Suntem împotriva înființării de centre agricole dotate cu moșii. Agronomul trebue să fie mobil, iar nu ținut pe loc de interesul exploatării proprii. Exemplu de cultură bună poate fi dat tot așa de bine prin îndrumarea și încurajarea exploatărilor mici și mijlocii;

e) Treptat cultura exploatărilor mici să fie îndreptată către agricultură intensivă. Gunoiul produs de vite e îndestulător pentru întinderile posedate, iar stimularea producerii de nutreț va înlesni acest progres;

f) cultura de căpetenie a țăranilor din Vechiul Regat și Basarabia e *porumbul*. Această cultură trebue îndrumată: ogorul de toamnă și trei prașile să fie obligatorii, iar sămânța schimbată în fiecare an prin înființarea organizării propusă de Uniunea sindicatelor agricole.

Pentru sporirea producției *asolamentul trebue variat*. Cultura continuă a porumbului, cum se practică în multe părți, nu poate asigura o producție bună. Cum se poate varia asolamentul pe proprietățile parcelare? Nu credem ca organizarea culturii în comun, fie sub forma de gospodării de stat, fie sub forma de cooperative de producție va putea vreodată să fie acceptată de țărani. Firea lor individualistă și buna cunoastere a împrejurărilor vieții rurale vor fi totdeauna o piedică.

Măsurile de ordin general pen-

(Continuare in pag. 2-a)

Spania demobilizează

Burgos, 4 (Rador). — *Generalul Franco a hotărît demobilizarea clasei 1932.*

Demobilizarea va începe în ziua de 9 Iunie și va fi terminată în ziua de 16 Iunie.

*

Burgos, 4 (Rador). — *Cu trimiterea la vatră a contingentului 1932, numărul demobilizaților spanioli va fi la 16 Iunie 320.000 oameni.*

Mai vor rămâne sub arme aproximativ 200.000 rezerviști, cari vor fi trimiși la vatră la începutul lunii Iulie.

——xx⊙●⊙xx——

ALT PROTEST CONTRA CĂRȚII ALBE ENGLEZE

Ierusalim, 4 (Rador). — *Imamul Yahia, suveranul Yemenului, a adresat un protest împotriva Cărții Albe a guvernului englez.*

Protestul este întemeiat pe argumentul că prin această carte se acordă refugiaților evrei aceleași drepturi ca și băștinașilor arabi.

Imamul cere stricta aplicare și menținere a statu-quo-ului în ce privește minoritatea evreiască și oprirea oricărei imigrații.

——xx⊙●⊙xx——

Azi se inaugurează linia aeriană Istanbul-București

Istanbul, 4 (Telor). — Mâine dimineață, la ora 8,15 se va face inaugurarea liniei aeriene Istanbul-București, exploatată de compania românească „Lares". Avioanele de cursă vor circula de trei ori pe săptămână, plecând Luni, Mercuri și Vineri din Istanbul și Marți, Joi și Sâmbătă din București. Președintele și directorul societății „Lares", aviatorul Boros, și căpitanul pilot Paul Dumitrescu, cari au semnat la Ankara concesiunea liniei, se vor întoarce mâine, cu avionul, la București.

——xx⊙■⊙xx——

Vulcan in erupție

New York, 4 (Rador). — Din Seattle se anunță că vulcanul Venim'anoff a avut azi o nouă erupție.

Erupția a provocat panică printre locuitorii din regiune. Satul Perryville a fost aproape cu totul părăsit de locuitori.

Vulcanul a intrat in activitate dela 23 Mai.

——xx⊙●⊙xx——

FILME

Specializat în tot ce privește laptele și derivatele lui, pleacă în apus să vadă lăptăriile cele mai moderne.

După ce cutreeră câteva țări, sporindu-și cunoștințele, luând note și fotografii, spre a putea servi cât mai bine în patria sa această cauză economică, socială și mai ales alimentară, ajunge într'un loc unde era prevenit că va găsi perfecția întrupată.

Și, în adevăr, i se descoperi de la depărtare o îmbinare de proporții în suprafață și înălțime, de fațade și grădini, de arhitectură și construcție, cum nu mai întâlnise.

Primit cu simpatie, condus peste tot, inițiat în nenumărate aspecte, unele mai interesante decât altele, ale uriașei lăptării, fu pur și simplu sedus.

Un singur lucru nu i se arătase, deși se apropia de eșire.

— Dar vacile unde sunt? întrebă el, așteptându-se la ceva cu adevărat extraordinar.

— Care vaci?!

— Acelea care produc laptele.

— Noi nu întrebuințăm așa ceva.

Don José

Dela Derby-ul român

Sosirea M. S. Regelui la Hipodrom

SCRISORI DIN VARȘOVIA

Legăturile Danzigului cu Polonia

de M. KOWERSKI

Varșovia, Mai

Cu toate că ultimele zile au adus Europei o oarecare destindere, problema Danzigului rămâne pe primul plan al preocupărilor opiniei internaționale.

Totuși nu este articolele, consacrate acestei chestiuni și publicate în presa mondială dovedesc o reală înțelegere a adevăratului sens al litigiului polono-german, privitor la Danzig.

De cele mai multe ori acei cari străbat în grăbă teritoriul orașului liber se lasă influențați atât de constatarea că orașul are o majoritate etnică germană, cât și de aparența vieții interne a orașului liber, încadrată în ritmul regimului național-socialist. In realitate însă nu este vorba de soarta celor 300.000 de germani din Danzig ci de problema secular a dominației pe Baltica.

Pentru cunoașterea realității și o justă apreciere a faptelor vom reaminti, în cele ce urmează, unele date istorice asupra Danzigului.

Polonia afirmă cu toată sinceritatea că majoritatea populației danzigheze este astăzi germană în urma colonizării, efectuate de germani, în trecut. In acelaș timp însă Polonia afirmă cu toată tăria că trecutul, structura economică și destinul Danzigului sunt legate indisolubil cu Polonia. Deci cine vrea să ia Poloniei drepturile ei la Danzig, urmărește în mod automat și respingerea ei dela Baltică, ceea ce echivalează cu limitarea independenței politice și economice a republicei.

Este un fapt indiscutabil că întreg teritoriu între Vistula și Elba a fost totdeauna „spațiul vital" al polonezilor. In 997 sfântul Adalbert constata că la gurile Vistulei cât și la cele ale Elbei trăesc triburile slave pomeraniene, supuse regilor polonezi. Primele documente din sfârșitul secolului al X-lea vorbesc, că la gurile Vistulei a fost creat orașul „Gydanyzk", al cărui nume este dealtfel recunoscut și de știința germană ca fiind de origină slavă. Bulla papală din 1148 subordonează „castrum Kdanzk" (în limba polonă de astăzi Gdansk) episcopiei din Cuiavia. Până la secolul al XIII-lea Gdansk aparține prinților pomeranieni, vasali al Poloniei; pe urmă aparține direct regilor polonezi Przemyslaw II și Lokietek. In 1308 regele ceh, Vațlav, încearcă să ocupe Gdansk, care este deja un înfloritor oraș comercial. Regele Lokietek pornește dela Cracovia în ajutor, voevodul regal la Gdansk însă, neputând face față mult mai numeroaselor trupe cehe, s'a adresat cavalerilor teutonici. Cavalerii au respins pe cehi, însă în locul lor au năvălit orașul, folosindu-se de un subterfugiu. Intreaga populație poloneză, adunată la un târg, a fost în mod teribil masacrată de cavalerii teutonici (1308). Au pierit atunci mai mult de 10.000 de locuitori. Generalul german Köhler recunoaște în cărțile sale istorice această origină a dominației teutonice asupra Danzigului, adăogând într'una din ele, dedicată imperatorului Wilhelm al II-lea, că asemenea metode aplicase și Ginghis Hanul în războaiele lui.

Dominația cavalerilor teuto-

(Continuare in pag. 2-a)

EXERCIȚIILE DELA A.N.E.F.

M. S. Marele Voevod Mihai trecând în revistă unitățile străjerești

CONGRESUL DE ENDOCRINOLOGIE

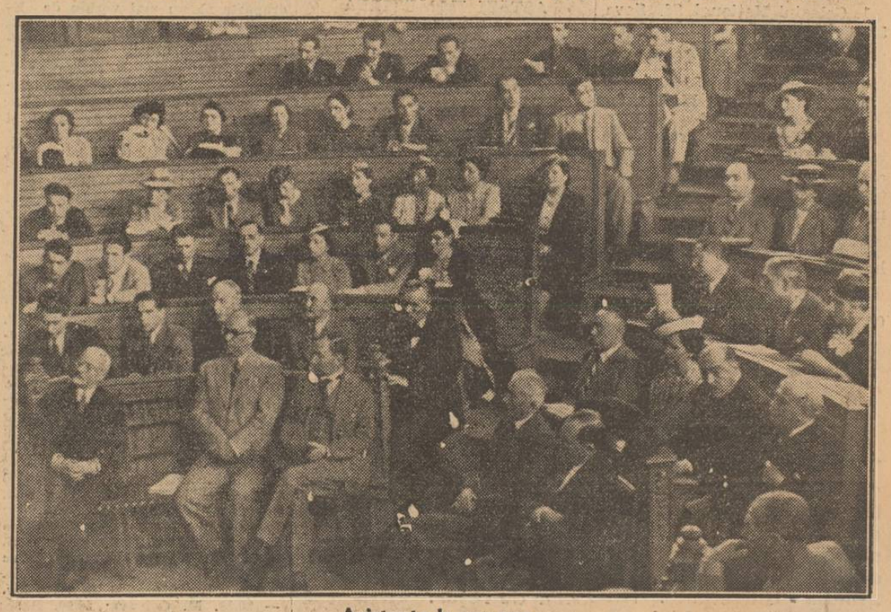

Asistența la congres
(Darea de seamă în corpul ziarului)